

Governance

Vlaanderen
is werk

ESF

INVESTEERT IN
JOUW TOEKOMST

Europese Unie

Meta-evaluatie

Impactevaluaties van
ESF-innovatieprojecten

April 2018

In opdracht van: Afdeling ESF, departement
Werk en Sociale Economie
Vlaamse Overheid

Meta-evaluatie

Impactevaluaties van ESF-innovatieprojecten

Bart De Peuter

april 2018

Inhoud

Inleiding.....	5
1 Digimaps (Vlaanderen vooruit op de digitale snelweg).....	7
1.1 <i>Effectiviteitsvraag in deze studie.....</i>	<i>7</i>
1.2 <i>Gehanteerde methodiek.....</i>	<i>7</i>
1.3 <i>Reflecties bij de methodiek.....</i>	<i>7</i>
1.4 <i>Resterende vragen en bemerkingen bij de methodiek.....</i>	<i>8</i>
2 Project ‘Innovatief wijkzorgmodel op maat van een kwetsbare buurt’	9
2.1 <i>Effectiviteitsvraag in deze studie.....</i>	<i>9</i>
2.2 <i>Gehanteerde methodiek.....</i>	<i>9</i>
2.3 <i>Reflecties bij de methodiek.....</i>	<i>9</i>
2.4 <i>Resterende vragen en bemerkingen bij de methodiek.....</i>	<i>10</i>
3 De IVAN-tool (ledereen veerkrachtig door agressie nazorg).....	11
3.1 <i>Effectiviteitsvraag in deze studie.....</i>	<i>11</i>
3.2 <i>Gehanteerde methodiek.....</i>	<i>11</i>
3.3 <i>Reflecties bij de methodiek.....</i>	<i>11</i>
3.4 <i>Resterende vragen en bemerkingen bij de methodiek.....</i>	<i>12</i>
4 Doorstart van het partnerschap SamenLoopbaan.....	13
4.1 <i>Effectiviteitsvraag in deze studie.....</i>	<i>13</i>
4.2 <i>Gehanteerde methodiek.....</i>	<i>13</i>
4.3 <i>Reflecties bij de methodiek.....</i>	<i>13</i>
4.4 <i>Resterende vragen en bemerkingen bij de methodiek.....</i>	<i>14</i>
5 Project ‘Verloond Talent voor werkzoekenden met een niet-aangeboren hersenletsel (nah)’	15
5.1 <i>Effectiviteitsvraag in deze studie.....</i>	<i>15</i>
5.2 <i>Gehanteerde methodiek.....</i>	<i>15</i>
5.3 <i>Reflecties bij de methodiek.....</i>	<i>15</i>
5.4 <i>Resterende vragen en bemerkingen bij de methodiek.....</i>	<i>16</i>
6 Besluit	17

Inleiding

Voor een aantal door ESF gefinancierde innovatieprojecten werd een impactevaluatie gemaakt. Bij een impactevaluatie moeten cruciale aannames betreffende causale relaties tussen de interventie en de beoogde uitkomsten voor de doelgroep voldoende empirisch onderbouwd worden. De evaluator heeft daarbij meerdere methoden in de tool box ter beschikking. Zo kan er gewerkt worden met case studies waarbij de techniek van process tracing of multiple theory congruence analyse wordt toegepast om na te gaan in hoeverre en onder welke omstandigheden verwachte mechanismen afgeleid van een beleidstheorie ook in de praktijk aanwezig waren of in hoeverre de praktijk aansluiten bij verschillende theoretische kaders en assumpties. Een andere benadering is het werken met zogenaamde counterfactuals waarbij een vergelijking wordt opgezet tussen de situatie met en zonder interventie om na te gaan of en in welke mate de interventie een impact heeft gehad.

Deze nota bevat niet het resultaat van de impactevaluaties zelf, maar is een meta-evaluatie die een oordeel geeft over de kwaliteit van de gehanteerde evaluatiemethode. Concreet wordt nagegaan of de gekozen evaluatiemethodiek voldoende passend is voor een impactevaluatie zoals hierboven gedefinieerd en wordt de betrouwbaarheid en validiteit van de evaluatiestudies onder de loep genomen. De scope van de meta-evaluatie is dus telkens beperkt tot de evaluatiemethode en heeft niet betrekking op het proces van beleidsevaluatie als geheel (bv. de interactie van de evaluator met de afdeling ESF van het departement Werk en Sociale Economie).

De meta-evaluatie gebeurde telkens op basis van de lezing van het rapport van de impactevaluatie en werd toegepast op de impactevaluatie van volgende vijf door ESF gefinancierde innovatieprojecten:

- Digimaps: Vlaanderen vooruit op de digitale snelweg
- Innovatief wijkzorgmodel op maat van een kwetsbare buurt
- De IVAN-tool (Iedereen Veerkrachtig door Agressie Nazorg)
- Doorstart van het partnerschap SamenLoopbaan
- Verloond Talent voor werkzoekenden met een niet-aangeboren hersenletsel (nah)

Per meta-evaluatie komen volgende elementen aan bod:

- De effectiviteitsvraag in de impactevaluatie
- De gehanteerde methodiek in de impactevaluatie
- Reflecties bij de methodiek, d.i. de eigenlijke meta-evaluatie
- Resterende vragen en bemerkingen bij de methodiek.

In paragrafen 2 t.e.m. 6 komen de meta-evaluaties van de vijf cases aan bod. In paragraaf 7 formuleren we een algemene conclusie op basis van de meta-evaluaties.

1 Digimaps (Vlaanderen vooruit op de digitale snelweg)¹

1.1 Effectiviteitsvraag in deze studie

Biedt de online tool Digimaps een meerwaarde voor het versterken van CV's met het oog op matching tussen geselecteerde profielen en vooraf opgestelde vacatures in het domein van digitale marketing?

1.2 Gehanteerde methodiek

De impactmeting voorziet in een experimenteel design waarbij een voorselectie van profielen via ervaring en opleiding wordt at random ingedeeld in een interventiegroep (Digimaps) en een controlegroep (geen Digimaps). Aan beide groepen wordt gevraagd om op twee tijdstippen hun CV in te sturen; voor en nadat de interventiegroep de ondersteuning via Digimaps krijgt. Recruiteringsprofessionals beoordelen alle CV's op de mate van matching met de betreffende vacature.

1.3 Reflecties bij de methodiek

Het experimenteel design geldt als een gepaste methode om na te gaan of een interventie effect heeft en om in te schatten hoe groot het effect is.

De interventie- en controlegroep worden op toevalsbasis ingedeeld waarbij met behulp van een applicatie een systematische manier van werken wordt gevolgd. Daarmee een essentieel aspect voor de toepassing van het experimenteel design vervuld.

De voorselectie van profielen op basis van algemene ervaring met marketing is een logische stap, vermits de interventie een inhoudelijke uitdieping van kennis beoogt met focus op marketing in een digitale omgeving en niet als een opleiding 'from scratch' is bedoeld.

De vereiste grootte van de groepen wordt vooraf bepaald via de Fisher's exact test met duidelijke omschrijving van relevante parameters.

De doorlooptijd van het experiment bleek echter te kort om aan de vereiste steekproefgrootte bij de nameting bij de interventiegroep te voldoen. Hierdoor konden geen valide conclusies worden gemaakt op basis van deze opzet en kan de effectiviteitsvraag niet beantwoord worden.

¹ Evaluatierapport: Bloovi.me (2018), *Impactmeting en evaluatie*. Oproep 316 - Impact door Innovatie, project 6025 - Vlaanderen vooruit op de digitale snelweg, 20 p.

De suggestie van de evaluatoren om (aanvullend) interviews in te zetten is een zinvolle piste om na te gaan hoe de interventie wordt ervaren in het licht van het beoogde effect.

1.4 Resterende vragen en bemerkingen bij de methodiek

- Uit de rapportage kan worden verstaan dat er één beoordelingsmoment van de CV's zou worden georganiseerd. Dit betekent de facto een integratie van de voor- en nameting. Op zich hoeft dit niet problematisch te zijn zolang het referentiepunt (de vacature) stabiel blijft gedurende het onderzoek. Anderzijds bestaat het risico bij een gegroepeerde beoordeling dat recruteerders hun oordeel kunnen laten beïnvloeden door een herinneringseffect; wanneer bij de controlegroep een CV ingestuurd vóór de interventie en (quasi) hetzelfde CV ingestuurd na de interventie op korte tijd door dezelfde recruteerder beoordeeld worden.
- Wordt er triangulatie tussen recruiteringsprofessionals voorzien? Het beoordelen van de matching tussen CV (profiel) en vacature impliceert immers steeds enige interpretatie. Triangulatie tussen beoordeelaars kan hier de consistentie in beoordeling en bijgevolg de (interne) validiteit van resultaten (i.c. ratio's van weerhouden CV's) bevorderen.

2 Project ‘Innovatief wijkzorgmodel op maat van een kwetsbare buurt’²

2.1 Effectiviteitsvraag in deze studie

Vormt, in een context van kwetsbare groepen (i.c. migratieachtergrond), een innovatieve aanpak gericht op thuiszorg (nl. opleiding voor cultuursensitieve zorgverlening) een meerwaarde voor bestaande zorgprofessionals en voor werkzoekenden met migratieachtergrond en met interesse in een zorgberoep, en voor de ontvangers van thuiszorg (ouderen met migratieachtergrond)?

Meer specifiek:

- 1) Hoe leidt een opleiding tot meer cultuursensitievare thuiszorgorganisaties?
- 2) Hoe leidt werkplekleren tot meer veerkracht van thuiszorgmedewerkers en outreachend werken?

2.2 Gehanteerde methodiek

De evaluatie hanteert een case study design en de ‘realist evaluation’ benadering waarbij context, mechanisme en outcomes worden beschouwd in een theory of change (verder: ToC). Dit laat toe na te gaan genuanceerde conclusies te vormen over in welke mate de interventie voor bepaalde actoren en in bepaalde omstandigheden wel of niet werkt.

Vanuit een bredere ToC, gebaseerd op bestaande wetenschappelijke kennis in combinatie met praktijkkennis en ervaringsdeskundigheid, wordt gefocust op twee aspecten en bijhorende directe effecten.

Voor de dataverzameling wordt beroep gedaan op meerdere technieken: projectmonitoring, interviews en focusgroepen met stakeholders (projectcoördinatoren, opleidingsverantwoordelijken, zorgprofessionals en cultuursensitieve zorgambassadeurs).

2.3 Reflecties bij de methodiek

Het (uitgebreide) evaluatierapport verwijst naar congruentieanalyse (p. 33). Hoewel de ToC put uit diverse wetenschappelijke inzichten, bevat het rapport geen systematische congruentieanalyse waarbij observaties worden afgezet tegenover 2 of meer aparte theorieën om na te gaan wat de respectieve verklarende kracht is of in welke mate ze daarin complementair zijn.

² Evaluatierapport: Smetcoren A.-S., Hoens S., Verté D. & De Donder L. (2018). *Cultuursensitieve ambassadeurs in de thuiszorg. Wetenschappelijke evaluatie*. Belgian Aging Studies, VUB, 48 p.

De gesprekken werden getranscribeerd en uitspraken werden gelabeld wat de systematiek van de analyse versterkt en bijgevolg de betrouwbaarheid. De mix aan technieken voor dataverzameling (monitoring, interviews, focusgroepen) heeft o.i. voornamelijk voor complementariteit aan data gezorgd (dus niet als triangulatie voor een sterkere validiteit). Het is onduidelijk of actief onderzoekerstriangulatie werd toegepast (quid afname interviews en verwerking met labeling?).

Diverse stakeholders worden bevraagd wat toelaat om de verschillende perspectieven in de analyse van effecten en effectiviteit te brengen en wat bevorderlijk is om de effectiviteitsvraag (wat werkt voor wie en wanneer?) valide te beantwoorden. De enige stakeholder die niet actief wordt bevraagd is de finale doelgroep, namelijk de zorgbehoevenden, maar gelet op de twee geselecteerde aspecten (opleiding en werkplekleren) lijkt dit geen tekortkoming.

In het rapport wordt gerapporteerd over verwachtingen, resultaten en mechanismes, als een “open analyse en “inductief”, maar dit wordt niet expliciet gekoppeld aan de ToC die in een laatste hoofdstuk wordt toegelicht. Nochtans geeft men aan dat de impactevaluatie de ToC wil nagaan in de praktijk. De toelichting van de ToC bevat anderzijds op algemeen niveau een referentie naar bevindingen. De koppeling tussen opzet en conclusies van de evaluatie blijft daardoor eerder onduidelijk.

2.4 Resterende vragen en bemerkingen bij de methodiek

Op het einde van het project werd louter met focusgroepgesprekken gewerkt. Focusgroep heeft zeker voordelen naar dynamiek van gesprek via de interactie van respondenten. Anderzijds bestaat het risico op asymmetrische deelname waarbij enkelingen voornamelijk hun opinies en ervaringen delen, terwijl anderen minder bekwaam, vertrouwd of zelfzeker zijn om in groep te spreken en daardoor de indruk geven om stilzwijgend akkoord te gaan met wat wordt gezegd. Veel hangt af van in welke mate de facilitator van het gesprek iedereen betreft en oog heeft voor non-verbale communicatie.

3 De IVAN-tool (Iedereen veerkrachtig door agressie nazorg)³

3.1 Effectiviteitsvraag in deze studie

Kan het gebruik van het IVAN tool, als sociale steun voor medewerkers die op de werkvloer met agressie te maken kregen, ervoor zorgen dat de impact van agressie beperkt blijft, waardoor de medewerker veerkracht behoudt of meer veerkracht heeft in vergelijking met vlak na de agressie?

3.2 Gehanteerde methodiek

De methodiek vertrekt van het in kaart brengen van noden en inzichten vanuit de praktijk, via forumtheater, interviews met bevoorrechte getuigen en monitoring (via logboek) van de doelgroep (medewerkers die een agressie-incident meemaakten). Deze inzichten worden gecombineerd met kennis vanuit de vakliteratuur over veerkracht in een context van agressie om te komen tot geëxpliciteerde processen van dienstverlening. Via process tracing wil men in cases van dienstverlening nagaan of het verwachte mechanisme (processtappen) vóórkomt en de verwachte effecten bij de medewerkers die met het-IVAN tool werd begeleid verifiëren.

3.3 Reflecties bij de methodiek

De verwachte processtappen van dienstverlening werden vooraf helder bepaald en beschreven. Dit geeft een goed referentiepunt om de cases te analyseren in functie van de evaluatie van het tool. De mate van impact aangeduid op een vooraf bepaalde schaal gold als selectie criterium voor cases. Via interview met de medewerker in de case werd gezocht naar evidentie voor de verschillende processtappen. Per stap wordt duidelijk omschreven welke statements als evidentie worden beschouwd. Tevens wordt ook het soort test beschreven per processtap.

Algemeen beantwoordt deze aanpak aan de vereisten voor het toepassen van process tracing. Belangrijkste kanttekening is dat binnen de tijd van de evaluatie slechts 1 relevante case onderzocht kon worden. Het voldoende zijn, laat staan de noodzakelijkheid van het IVAN-tool om het gewenste effect bereiken kan dus enkel voor één case beoordeeld worden. Anderzijds leverde het onderzoek indicaties op dat ook informele ondersteuning plaats vindt in organisaties: deze vaststelling laat vermoeden dat het IVAN-tool niet noodzakelijk is voor het beoogde effect.

De differentiaalschalen voor het registreren van de gevoelens van de respondent na het begeleidingsgesprek bevatten heldere labels. Anderzijds zou de schaal verfijnd kunnen

³ Leirs H., Konovaloff I. & Delvaux A. (2018). *Impactevaluatie van de IVAN-tool*, 27 p.

worden door de tussenposities expliciet te benoemen. Dit zou de consistente dataverzameling over respondenten heen kunnen bevorderen en dus de betrouwbaarheid van de meting.

3.4 Resterende vragen en bemerkingen bij de methodiek

Vermits de dataverzameling sterk gebaseerd is op opinies en ervaringen van medewerkers kunnen persoonsgebonden factoren mogelijk een rol spelen. Het 'bereik' van veerkracht kan van persoon tot persoon verschillen, waardoor louter één kort gesprek mogelijk al kan volstaan voor persoon A terwijl persoon B – in het (hypothetisch) scenario van een zelfde incident van agressie – relatief meer nood heeft aan begeleiding om bv. tot een bepaald niveau van geruststelling te komen. De methodiek kan bijgevolg bij eventuele verdere toepassing ook oog hebben voor objectiveerbare parameters, bv. de duurtijd van het gesprek.

Een kanttekening betreft het gebruik van gebruikerslogboeken in de eerste fase waarin noden omtrent nazorg worden verkend: men vraagt gedurende 14 dagen elke dag of de medewerker nog aan het incident gedacht heeft. Precies het meten kan hier een eigen effect hebben in de richting van aandacht voor het incident, hetgeen problematisch is voor de interne validiteit. Een alternatieve werkwijze kan erin bestaan dit minder frequent en met grotere tijdsintervallen te meten.

4 Doorstart van het partnerschap SamenLoopbaan⁴

4.1 Effectiviteitsvraag in deze studie

Krijgen werknemers geconfronteerd met collectief ontslag dankzij een begeleidingstraject een hogere zelf-ingeschatte employability en sterkere intenties om werk te zoeken, te solliciteren of opleiding te volgen, als voorspeller van het beoogd indirect effect: wedertewerkstelling (in een duurzame job)?

4.2 Gehanteerde methodiek

Deze evaluatie maakt gebruik van de process tracing methode. Vertrekkende van 'middle range' theorieën wordt een beleidstheorie opgebouwd en vertaald naar mechanismen die tijdens en door de interventie verwacht worden. De toepassing van de interventie wordt getoetst aan deze verwachte mechanismen en de vooraf bepaalde directe effecten.

4.3 Reflecties bij de methodiek

De keuze voor process tracing is helder en afdoende beargumenteerd. De beleidstheorie en de mechanismen zijn duidelijk gebaseerd op de beschikbare literatuur.

De focus op de directe effecten wordt beargumenteerd en houdt rekening met praktische beperkingen (tijdsbestek voor de evaluatie en verwachte timing van optreden van indirecte effecten, afwezigheid van controlegroep).

Het proces, de technieken en timing van dataverzameling worden duidelijk toegelicht. Gebruikte vragenlijsten zijn als bijlage opgenomen in de rapportage wat de transparantie van de gevolgde werkwijze ten goede komt. De kwantitatieve analyse bevat extra controles die de conclusies versterken, bv. op een zelf-selectief mechanisme bij de constante groep bij de enquête (quod non).

De beperking van de kwalitatieve analyse (aantal interviews) wordt erkend maar de interviews vervulden rol i.h.k.v. process tracing om de causaliteit zoals afgeleid kon worden uit het kwantitatieve luik te verklaren en te illustreren. De scope van de conclusies wordt helder gedefinieerd op de 'road to employability' met het onderscheid tussen inzicht, attitude, intentie en gedrag.

⁴ Evaluatierapport: Pollet I. & De Rick K. (2017). *Evaluatie van de interventie doorstart van de projectgroep samenloopbaan*. Leuven: HIVA, 64 p.

4.4 Resterende vragen en bemerkingen bij de methodiek

Er wordt niet expliciet gemotiveerd waarom het aantal van 32 respondenten als constante groep in de enquête (voor- en nameting) voldoende groot is om (statistisch) na te gaan of er significante verandering is bereikt.

Bij de tweede vraagbatterij in de enquête worden niet alle 6 gradaties van antwoord expliciet omschreven. De vraag kan gesteld worden of elke respondent even goed kon begrijpen waarvoor elk vakje stond en of dit door de respondenten consistent geïnterpreteerd werd.

Het is niet duidelijk of afnamen en/of verwerking van de semigestructureerde interviews afname en verwerking door één of meerdere onderzoekers gebeurde noch hoe ze precies werden verwerkt.

5 Project 'Verloond Talent voor werkzoekenden met een niet-aangeboren hersenletsel (nah)'⁵

5.1 Effectiviteitsvraag in deze studie

Leiden aspecten van de Verloond Talent aanpak gericht op tewerkstelling van personen met een niet-aangeboren hersenletsel (nah) in de praktijk tot verwachte effecten, namelijk

- Zorgt geloof van de arbeidsbemiddelaar in de klant voor meer gedurfd gedrag van de klant?
- Zorgt het vervullen van sociaal gewaardeerde rollen door de klant voor een positiever beeld van die persoon in relatie tot betaald werk bij potentiële collega's of werkgever?

5.2 Gehanteerde methodiek

De impactanalyse hanteert een theorietoetsende process tracing om de verwachte causale mechanismen te testen, afgeleid uit de kennis over de interventie en het beoogd eindeffect en de bestaande wetenschappelijke literatuur. Er worden 10 cases (personen) in de diepte geanalyseerd maar de dataverzameling gebeurt bij meerdere sleutelactoren (deelnemers, bemiddelaars). Voor bewijsverzameling wordt gefocust op empirische testen op basis van specifieke hypothesen (uniekheid) in combinatie met een variabele mate van zekerheid (hoog: 'double-decisive'; laag: 'smoking gun').

5.3 Reflecties bij de methodiek

De mechanismen zijn duidelijk geformuleerd en afgeleid uit de beschikbare wetenschappelijke kennis. Mechanismen zijn goed ingedeeld in afzonderlijk stappen en per stap wordt de voorspelling, het type test en het beschikbare empirisch bewijs nauwkeurig toegelicht.

De evaluatie had een aantal beperkingen en die worden expliciet vermeld. Het rapport geeft correct aan wat de reikwijdte van de conclusies is: per case, niet veralgemeenbaar.

Er werd triangulatie van onderzoekers toegepast ter ondersteuning van de betrouwbaarheid. Ter ondersteuning van de (interne) validiteit werd triangulatie van technieken (interviews en observaties) toegepast en van data (sleutelactoren).

⁵ Evaluatierapport: Zevenbergen S. (2018). *Impactevaluatie project Verloond Talent voor werkzoekenden met een niet-aangeboren hersenletsel*, 63 p.

5.4 Resterende vragen en bemerkingen bij de methodiek

Er wordt aangegeven dat de interviews via skype plaatsvonden; hoewel de empirische testen focussen op uitspraken (verbale communicatie) ter bevestiging of weerlegging van de hypothesen per stap in het mechanisme, kan via deze werkwijze non-verbale communicatie minder goed worden opgepikt in vergelijking met face-to-face interviews. Dit heeft geen impact op de essentie van de bewijsvoering maar kan de setting van het gesprek wel beïnvloeden (meer gepercipieerde afstand).

6 Besluit

De vijf impactevaluaties hanteerden algemeen beschouwd elk een passende benadering om de impact van de respectieve interventie na te gaan. Eén studie (Digimaps) hanteerde een counterfactual methode via een vergelijking met een controlegroep, drie studies maakten gebruik van process tracing (IVAN, Samenloopbaan, Verloond talent). Bij één studie (Wijkzorgmodel) was het label (congruentieanalyse) van de methode niet in overeenstemming met de feitelijk gevolgde methode, maar werd wel eveneens vertrokken van een goed uitgewerkte beleidstheorie om cases te analyseren.

De toepassing zelf van de evaluatiemethode stootte wel in een aantal evaluaties op praktische beperkingen, zoals een te korte doorlooptijd voor de evaluatie vis-à-vis de interventie wat de nameting belemmerde, of een heel beperkt aantal cases (observaties) waardoor de bevindingen slechts heel beperkte draagwijdte kregen of niet definitief konden worden opgemaakt. Deze vaststelling pleit voor het voldoende aandacht besteden aan het inplannen van voldoende doorlooptijd voor impactevaluaties. Bij de vier studies zonder counterfactual bevatte één evaluatierapport geen systematische of expliciete terugkoppeling naar de gehanteerde theory of change bij de bespreking van de resultaten.

Op vlak van betrouwbaarheid komt als voornaamste aandachtspunt naar voor: het garanderen van consistentie in dataverzameling via goed geijkte antwoordschalen die aan respondenten worden voorgelegd in een mondelinge of schriftelijke bevraging.

Op vlak van (interne) validiteit werd in de cases zonder counterfactual meestal datatriangulatie nagestreefd door verschillende perspectieven (stakeholders) aan bod te laten komen, hetgeen zeker de kwaliteit van de analyse en de verrijking van de inzichten ten goede komt. Anderzijds is de mate waarin ook onderzoekerstriangulatie werd toegepast soms onduidelijk of een werkpunt. In één studie vormde één meetmethode zelf mogelijk een vertekening naar het effect in kwestie dat men wilde meten. Op vlak van externe validiteit (veralgemeenbaarheid) werd doorgaans de draagwijdte van de geformuleerde conclusies correct geduid.

INSTITUUT VOOR DE OVERHEID
Parkstraat 45 bus 3609
3000 LEUVEN, België
tel. + 32 16 32 32 70
fax + 32 16 32 32 67
io@soc.kuleuven.be
www.instituutvoordeoverheid.be

Colofon

Samenstelling

Vlaamse overheid

Departement Werk en Sociale Economie

Koning Albert II-laan 35 bus 20

1030 Brussel

02 553 42 56

europawse@vlaanderen.be

www.vlaanderen.be/departement-wse

Verantwoordelijke uitgever

Dirk Vanderpoorten

Secretaris-generaal

Uitgave

December 2022

depotnummer D/2022/3241/336